Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVIII. Ч. 173. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 15-го ВЕРЕСНЯ 1981 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, SEPTEMBER 15, 1981 No. 173. VOL. LXXXVIII

ВИМАГАЮТЬ ЗНЕСЕННЯ „МУРУ ГАНЬБИ"

Женева, Швайцарія. — Вісімнадцять знаних міжнародних діячів підписали спільного листа до д-р Еріка Гонекера, голови Державної Ради Німецької Демократичної Республіки, домагаючися знесення „Муру Ганьби" в Берліні.

Лист, висланий 1-го серпня 1981 року, звучить:

„Ми пишемо цього листа з нагоди 20-ої річниці збудування Берлінського Муру.

Ви підписали Заключний Акт Конференції для Безпеки і Співробітництва в Европі. Під секцією 1, а/ УІІ, цей документ цитує Декларацію Людських Прав з 10-го грудня 1948 року. Пар. 13/2 цієї Декларації звучить: „Кожна людина має право залишити свою країну і повернутися до своєї країни".

Від закінчення Гельсінкської Конференції Ви не зробили жадних заходів для знесення Муру, хоч би і частинно, хоч цей мур є досить ефективним з огляду на численні барикади і тяжкі кари навіть без приказу стріляти з автоматичних вибухових машин.

Суперечність між Гельсінкськими угодами, підписаними вами 1-го серпня 1975 року, і Берлінським Муром з його сторожами, стріляниною і присудами за „втечу з республіки" є така казково-велика, що найвищий час, щоб цей Мур усунути.

Ми вимагаємо, щоб Ви розвалили Мур або відтягнули свій підпис під Гельсінкськими угодами".

Лист підписали: д-р Райнер Гільденбрандт (Берлін) Ева і Нільс Коппель (Данія), граф Ганс Гюн (Західня Німеччина), Конрад Веем (єпископ Євангельської Лютеранської Церкви, (Естонія), Гейкі Ескелінен (Фінляндія), Манне Калліо (Фінляндія), Марк Арнольд-Фостер (Велика Британія), Пітер Бененсон (Велика Британія), Гунарс Роде (Латвія), с-р Отто Габсбург (Австрія), інж. Ян Цибульскі (Польща), Владімір Буковский (Росія), д-р Вітторіо Г. Понсо (генеральний секретар Пан-Европейської Юнії, Швайцарія), Валентин Мороз (Україна), д-р Володимир Душник (редактор „Українського Квартальника", ЗСА), архітект Майкл А. Мелман (університет Міннесоти, ЗСА) і д-р Альберт Герутіс (Литва).

Манор коледж влаштовує Український Фестиваль

Дженкінтавн, Па. — У неділю, 20-го вересня ц.р., тут в Українському Спадщинному Центрі Джуніор коледжу, на кампусі при Фокс Чейс Ровд і Форрест авеню, відбудеться Український Фестиваль із різноманітною програмою; у випадку дощу фестиваль відбуватиметься в середині приміщень коледжу.

У рамках фестивалю — дві програми народних танців, музики і співу поміж 2-ою, а 4-ою год. по полудні, як також на протязі всього фестивалю на ярмарку можна буде оглянути і закупити різні експонати народного мистецтва та української страви.

Особливою атракцією програми буде виставка мистецьких праць Аки Перейми та її дочки Ваки, що відбудеться у галерії Бібліотеки. Праці Аки Перейми відображують українські народні мотиви, які наглядні — в її колекції писанок, народного гончарства, проєктів та ілюстрацій до народних казок, легенд і поем. Її виставка також включатиме олії, акварелі, рисунки, кераміку і скульптури в металі. Мисткиня має бакалярат із Красного Мистецтва із скульптури в Дейтонському інституті Мистецтва і відома із своїх скульптурних праць у металі. Праці Аки Перейми знаходяться у постійній колекції Дейтонського інституту Мистецтва і в Українському музеї Модерного Мистецтва в Чікаго, Ілл.

Праці Ваки Перейми на виставці — це: літографії і дереворізьби, рисунки олівцем, керамічні каклі, мозаїки та гончарство. Провідною темою виставки Ваки є „людська драма". У своїй праці вона зосереджується на взаємних і особливих ситуаціях, як також відображує різні моменти з життя артистів, як наприклад, виконавців різної акробатики в цирку та танцюристів. Останнього року, отримавши диплом магістра з Красного Мистецтва в Огайському університеті, Вака працює у фірмі Моравського Гончарства і працях в каклях в Дойлставні, Па. Там вона досліджує „давню моду европейського стилю" на кафлях печей. На фестивалі вона продемонструє виріб каклів. Останньо свої праці Вака виставляла в галерії Українських Мистецтв Америки в Ню Йорку, Н. Й., в Українському Музеї Модерного Мистецтва в Чікаго, Ілл. та Українського Культурного Центру у Вінніпегу, Канада.

Квитки на фестиваль для дорослих — 1 долар, для дітей — 20 центів. За додатковими інформаціями можна телефонувати на таке число:(215) 885-2360.

Помер св. п. мґр А. Гординський

Ірвінгтон, Н. Дж. — Тут у п'ятницю, 11-го вересня ц.р. помер на удар серця мгр прав Адам Гординський. Син Івана і Марії, він народився в Гордині Шляхотській, Самбірщина, 5-го вересня 1910 року. Закінчив право і був концепієнтом в Борині, а у час війни заступником посадника в Самборі і на цьому пості виявив свою людяність і до навколишнього населення, чим зискав багато приятелів.

В Америці він власне підприємство, був членом Президії Гетьманського Руху у ЗСА, членом Дирекції Східно-Европейського Дослідного Інституту ім. В. Липинського, членом Дирекції щадниці „Тризуб", почесним головним радним СУК „Провидіння", активним членом Церковної Ради парафії св. Івана Хрестителя.

Панахида була відправлена в понеділок, 14-го вересня в похоронному заведенні Литвина, 1600 Стайвезант аве. в Юніон, Н. Дж. Похоронні відправи були заплановані на вівторок, 15-го вересня, о год. 9-ій ранку з цього заведення до церкви св. Івана Хрестителя в Ньюарку, а відтак на цвинтар Гейт оф Гевен у Іст Гановері, Н. Дж. Залишив у жалобі дружину Марію, синів Юрія та Миколу з дружинами і донечками.

Св. п. мґр А. Гординський

ПІДСАДНОГО ПОБИТО ЧЕРЕЗ ОБОРОНУ ШУХЕВИЧА

КАРАВАНСЬКІ ПРОТЕСТУЮТЬ

Париж, Франція. — Тут у тижневику „Українське Слово" з серпня ц.р. під заголовком „Бандитський напад на Михайла Підсадного" було подано вістку про побиття цього українця з Франції, який виявив бажання бути обміняним за Юрія Шухевича, щоб відбути строк ув'язнення за цього видатного в'язня сумління в СССР, сина генерала Чупринки. „Українське Слово" пише між іншим: „Михайло Підсадний, молодий, народжений у Франції українець, від кількох років робить перед совєтськими й французькими державними різними міжнародними чинниками старання, домагаючись звільнення Юрія Шухевича з ув'язнення та виявляючи готовість відсидіти за нього призначений йому реченець ув'язнення.

Прямих позитивних наслідків акція М. Підсадного не дала, але вона надала додаткового розголосу справі знущання над Юрієм Шухевичем та його родиною, і це турбує московських людовбивців.

І ось вночі з 4-го на 5-те серпня ц.р. невідомі справці підступно викликали М. Підсадного з дому, накрили йому голову грубим полотном, побили, зв'язали руки й ноги колючим дротом і в такому стані залишили в недалекому лісі, кинувши відходячи: "Хотів бути за дротами? Масш, те, чого хотів!".. М. Підсадному знайшли щойно ранком і перевезли на поліцію, яка веде слідство".

Прочитавши цю вістку в пресі, Святослав Караванський і його дружина Ніна Строката-Караванська, самі донедавна довголітні в'язні совєтських тюрем і таборів примусової праці, відгукнулися закликом такого змісту:

Дорогі Земляки!

Щойно прийшла спізнена вістка про те, що знахабнілий світовий жандарм — московський Кремль — вчинив ще один злочин проти свободи і демократії, на цей раз проти українців вільного світу.

У ніч з 4-го на 5-те серпня „невідомі" лиходії, виманивши підступом з дому українського патріота М. Підсадного, силоміць відвезли його до лісу, побили і, зв'язавши дротом руки, кинули там напризволяще з такими словами: „Хотів бути за дротом? Маєш, чого хотів".

Свого часу М. Підсадний заявив про свою готовість відбути реченець ув'язнення за Ю. Шухевича, що в дуже оригінальний спосіб розкрило перед світом злочинне єство кремлівських „миролюбів".

Самий „почерк" терористичного акту і його прокаґебівська спрямованість вказує, що за ним стоїть організатор і надхненник тероризму у світових маштабах — червона Москва!

Цим бандитським вчинком кремлівська мафія ще раз підкреслила, що вона здібна на будь-який злочин і, заразом, відкрила своє безсилля перед мужньою та цілеспрямованою діяльністю українського розуму та духу.

Цей акт Кремля не може лишати нас байдужими. Він зайвий раз підкреслює, хто є наш найлютіший і смертельний ворог, що ховається за ширмою „культурних", „наукових", „спортових" та всяких інших обмінів.

Діставшись до вільного світу завдяки широким захисним акціям, ми — жертви червоної сваволі — не маємо права бути байдужими до спроб окупанта задушити український братоза-

(Продовження на ст. 3)

ЗАПОВІДАЄТЬСЯ ШИРОКА СПІВПРАЦЯ ЗСА З ІЗРАЇЛЕМ

Вашінгтон. — У зв'язку з приїздом до З'єднаних Стейтів Америки прем'єр-міністра ізраїльського уряду Менахема Беґіна, якого в подорожі до ЗСА супроводжали члени його кабінету, а саме міністер закордонних справ Іцак Шамір, міністер оборони Еріель Шарон і міністер внутрішніх справ Йосиф Бург та у висліді переведених переговорів між Беґіном і президентом Рональдом Реґеном та іншими високими речниками американського Уряду, заповідається широка військова і торговельна співпраця між обома державами.

Державний секретар Александер Гейг заявив в четвер, 10-го вересня ц.р. кореспондентам, що ЗСА і Ізраїль погодились на широку стратегічну співпрацю, яка включатиме мабуть спільні маневри морських фльот, розбудову постачальних баз на території Ізраїля і спільне плянування для відвернення совєтської загрози в цьому районі світу.

Після дводенних нарад Беґіна з Реґеном, у яких брали участь з американської сторони також державний секретар Александер Гейг і секретар Департаменту оборони Каспар Вайнберґер, Гейг виступив опісля на пресовій конференції з обговоренням порушуваних у розмовах проблем і поширеної співпраці з Ізраїлем, яка, на його думку, викличе деякі протести арабського світу. Але Гейг думає вже в найближчому майбутньому зустрітись з лідерами запрошеними з Америкою арабських держав для вияснення загальної ситуації.

У дорозі до Югославії і Західньої Німеччини Гейг зустрінеться у Малаґа, Еспанія, з коронним принцом Савдійської Арабії Фагдом, а пізніше з іншими речниками урядів арабських держав. Йдеться в першу чергу про рішення президента Реґена продати Савдійській Арабії розвідчі літаки й іншу модерну зброю, проти чого категорично протестують не тільки ізраїльські чинники, але також представники американсько-жидівської спільноти в ЗСА. Опоненти цієї продажі в Сенаті і Палаті Репрезентантів плянують заблокувати рішення Уряду. Понад 40 сенаторів вже заявили, що вони спонзоруватимуть резолюцію, метою якої є недопустити до запляновної продажі.

У цій справі відбуваються також розмови між секретарем оборони К. Вайнберґером і міністром оборони Ізраїля А. Шароном. Досі покищо не вдалось усунути чи злагіднити ізраїльської опозиції до цієї справи, а прем'єр Беґін, який також зустрічався з членами сенатської Комісії для закордонних зв'язків і з такою ж комісією в Палаті Репрезентантів, повторив ізраїльську турботу у зв'язку з продажем радарових літаків Савдійській Арабії, які, на його думку, значно підірвали б оборону Ізраїля.

Президент Реґен зі своєї сторони запевняв кореспондентів, що дводенні розмови в Білому Домі довели до нав'язання спеціально теплих відносин між двома урядами і що продаж літаків цю дружбу не може зруйнувати.

Крім цих, були порушені ще справи збомбленого атомового реактора ізраїльськими літаками в Іраку, розмов Беґіна з єгипетським президентом Садатом та інші проблеми. Політичні спостерігачі підкреслюють, що Беґін вперше зустрічався з Реґеном і тому він хотів зробити на нього якнайкраще враження.

ГЕЙҐ ОБВИНУВАЧУЄ СССР У ВЖИВАННІ ХЕМІЧНОЇ ЗБРОЇ

Західній Берлін, Німеччина. — Державний секретар Александер Гейг, перебуваючи в поїздці до деяких країн Европи, зокрема Югославії, Німеччини і Еспанії, коротко зупинився у Західньому Берліні і там виголосив політичну промову, заторкуючи різні аспекти закордонної політики ЗСА та західнього бльоку об'єднаного у Північно-Атлантійському Союзі (НАТО).

Він, між іншим, заявив що Уряд З'єднаних Стейтів Америки посідає абсолютно перевірені докази, що Совєтський Союз вживав хемічну зброю в Південній Азії і в Афганістані, що противиться прийнятим раніше міжнародним постановам.

Совєтський Союз і його альянти, зокрема В'єтнам, — заявив державний секретар Гейг, — вживали і вживають цю небезпечну хемічну зброю проти населення багатьох азійських країн, зокрема проти населення Афганістану у боротьбі з тамошнім визвольним рухом, проти якого така зброя, як танки, гармати тощо не мають майже жадного примінення. В'єтнам натомість широко вживав цю зброю у війні в Камбоджі, але існують докази, що зброя є совєтського виробу і була привезена до В'єтнаму із Совєтського Союзу.

Очевидно, совєтське пресове агентство ТАСС категорично заперечило обвинувачення А. Гейга кажучи, що це „чергові видумки американських імперіялістів для оправдання їхніх атомових перегонів, зокрема продукції невтронної бомби".

Під час перебування Гейга в Берліні там відбулась бурхлива антиамериканська демонстрація німецьких лівих елементів, які домагалися негайного припинення продукції невтронної бомби. Демонстранти палили автомобілі, обкидували камінням поліцію і пожежну сторожу, яка при допомозі води намагалася розпорошити демонстрантів.

Британські спілки вимагають виходу Англії зі Спільного ринку

Блекпул, Англія. — Прикрий досвід не навчив нічого лідерів британських професпілок і на конгресі спілок, який, як щорічно, відбувся в Блекпулі, вони знов перевели ухвали про вихід Англії зі Спільного ринку, про однобічне атомове роззброєння, не чекаючи що зробить Совєтський Союз та про державну дотацію в сумі 33 більйонів долярів для пожвавлення господарки, не зважаючи на катастрофальні інфляційні наслідки, які породив би такий крок.

Англійські спілки творять організаційну підставу Лейбор партії, з їх рядів рекрутується більшість членства тієї партії, а представники спілок творять 40 відсотків електоральної групи Лейбор партії і таким чином мають важливий, здебільшого вирішний вплив на вибір поодиноких людей до провідних органів партії. Саме тому в цьогорічному конгресі, як це впрочім майже завжди буває, всі лідери Лейбор партії взяли участь в нарадах і дебатах, а зокрема Денис Гілі, представник правого крила партії і Тоні Бенн, представник крайнього лівого крила, які незабаром будуть противниками, як кандидати на пост першого заступника предсідника партії. Конференція Лейбор партії традиційно відбуватиметься після Конгресу профспілок.

Велика частина дискусій і нарад була присвячена атакам на прем'єра Маргарету Тачер та на її консервативний уряд. Конференція намагалася знайти шляхи для повалення того уряду, що не буде легко у зв'язку зі спадом не лише впливу, але й числа членства трейдюніонів. Як подав генеральний секретар централі, Лайонел Моррей, членство в спілках упало впродовж минулого року на 571,095 людей, що не траплялося від 1930 року.

Іншою проблемою, яку жваво дискутовано був малий зріст заробітних платень робітників, а навіть, покищо спорадична тенденція до їхньої обнижки. Навіть у таких ділянках промислу, як автомобільний, де звичайно підвишки були найкращі, цього року вони не переступають п'яти відсотків.

Загальна течія спілок на ліво, яка помітна вже від декількох років, цього року ще збільшилася. Наслідком того є не лише майже повне відчуження від консервативного уряду й брак будьяких значніших контактів, але також поляризація англійського суспільства, що не конче мусить вийти на користь лівому крилові профспілок, яке тепер ними кермує. На конгресі менше уваги було присвячено постанню нової політичної партії з виходців з Лейбор партії, а саме соціял-демократичної, до якої пішов цілий ряд відомих діячів Лейбор партії і деякі з профспілок.

У світі

ХОРВАТСЬКИЙ СУД У ЗАГРЕБІ ЗАСУДИВ хорватського дисидента Марка Веселіцу на 11 років тюрми за пропаганду ідеї хорватської незалежности. Прокуратура предложила на суді інрев'ю Веселіци, яке появилося в західній пресі, та докази, що він утримував зв'язки з хорватською національною еміґрацією. Веселіца має 45 років і є широко відомий культурний і суспільний діяч у Хорватії. Суд над ним тривав аж сім днів, прокуратура намагалася доказати йому зв'язки з чужими чинниками, але доказів не було, а ті докази, які представила прокуратура, суд відкинув.

ПРАВДОПОДІБНО, В ПРОТЕСТІ ПРОТИ РІШЕННЯ афганського уряду, внесеного в понеділок, 7-го вересня ц.р., який видав заклик, щоб молоді вояки, які вже відбули військову службу знову вступали в ряди афганської армії боротися проти повстанців — на вулицях Кабулу, столиці Афганістану, відбулися кількакратні демонстрації, участь у яких взяло багато жінок. У вівторок, 8-го вересня, в одній із таких демонстрацій поліція відкрила вогонь по рядах протестуючих. У двох інших демонстраціях, які охоплювали 500 осіб, поліція оточила демонстрантів, стріляючи у повітря, щоб їх розігнати. Поборовий заклик до війська, що його останньо видав уряд, стосується цих чоловіків, які в 1979 році, ще перед агресією Совєтського Союзу, закінчили військову службу.

У НОЧІ З 9-ГО НА 10-ТЕ ВЕРЕСНЯ Ц.Р. ЛІВА хунта в Нікараґуа проголосила економічний і суспільний стан поготівля — в намаганні врятувати важку економічну ситуацію в цій країні. До поодиноких точок цього проголошення належить заборона таких нелегальних дій, як: страйки, підвишка податків на імпортований товар, а також кара ув'язнення у тюрмі до трьох років за „економічний саботаж". Під економічним саботажем треба розуміти — паралізування транспортації, підвишку цін без дозволу влади, страйки або спонукування до них, публікацію фальшивих вісток про економічне положення цієї країни, як також підбурювання інших країн до пошкодження економії в Нікараґуа. Стан цієї поготівлі має тривати один рік.

З ЛІСБОНИ ПЕРЕДАЮТЬ, ЩО КОМУНІСТИЧНИЙ уряд Анголі організує масові демонстрації населення, на яких промовці вимагають запрошення чужих збройних сил на допомогу в боротьбі з південноафриканськими військами, які ще й далі перебувають на території Анголі. В міжнародних колах припускають, що таким чином ангольський комуністичний уряд приготовляє ґрунт під запрошення до цієї країни совєтських і сателітних військ. Покищо там перебуває тільки кубинський експедиційний корпус у силі 19 тисяч людей, група совєтських військових спеціялістів в числі понад одну тисячу та коло п'ятсот східньонімецьких воєнних експертів і старшин.

ПРЕСОВЕ АҐЕНТСТВО ЮПІ ПОІНФОРМУВАЛО, що Сирія закупила дім колишнього президента Ричарда Ніксона в Ню Йорку для свого амбасадора при Об'єднаних Націях, заплативши за нього 2,6 мільйона долярів. Ніксон купив цей будинок за 750,000 тисяч долярів. Як відомо, родина Ніксона продала дім в Ню Йорку і перенеслась на постійно до Седл Ривер в Ню Джерзі.

В Америці

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН ЗВЕРНУВ УВАГУ членам свого кабінету і представникам бизнесового світу, зокрема нюйоркського Волстріту, щоби вони мали більше довір'я до його економічної політики. Він радше дораджував своїм найближчим співробітникам, щоб вони думали, як знайти вихід з положення і з яких програм зробити заощадження на суму бодай 75 більйонів долярів на фіскальні 1983 і 1984 роки. Президент заявив, що він був дуже розчарований коли дові дався, що комерційний світ попав в паніку і вже не підтримує з таким ентузіязмом, як на початку, його програми. Президент Реґен додав, що теперішній урядовий економічний плян є одиноким виходом з тяжкого положення, якщо З'єднані Стейти Америки не хочуть допустити до цілковитого заломання економії в найближчому майбутньому.

ЧИКАҐСЬКИЙ КАРДИНАЛ РИМО-КАТОЛИЦЬКОЇ Церкви Джан Коді має не тільки фінансові, але також судові клопоти, бо федеральна лава присяжних у Чикаго вирішила перевірити „невідповідну рельокацію" більше як одного мільйона долярів церковних фондів. Правдоподібно 73-річний кардинал Коді передав звільнені від податку гроші жінці, яку він знає від дитячих років. Справа кардинала і його фінансової „господарки" набрала широкого розголосу в пресі.

НА ПЕРЕСЛУХАННІ СЕНАТСЬКОЇ ФІНАНСОВОЇ комісії було стверджено, що Адміністрація президента Роналда Реґена, яка шість тижнів тому заявляла, що вона гарантуватиме мінімум виплат із соціяльного забезпечення для „направду потребуючих осіб", тепер відтягнула цю заяву і підтримує знесення мінімальної виплати, з якої користали понад три мільйони осіб старшого віку чи непрацездатні. Речники Уряду заявили, що це знесення багато не пошкодить пенсіонерам.

ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР МЕНАХЕМ БЕҐІН, ЯКИЙ, як відомо, перебуває на 10-денних відвідинах у ЗСА, зустрівся не тільки з президентом Роналдом Реґеном і його найближчими співробітниками та членами обидвох палат Конгресу, але також з колишнім державним секретарем Сайрусом Венсом, одним з авторів договору в Кемп Дейвиді, який довів до замирення Ізраїля з Єгиптом. Зустріч відбулася в Ню Йорку у відомому готелі Валдорф-Асторія, який стерегли скріплені відділи поліції. Напроти готелю ортодоксальні жиди влаштували демонстрацію, протестуючи проти археологічних розкопок в Єрусалимі.

ВІДОМИЙ ТЕЛЕВІЗІЙНИЙ ЖУРНАЛІСТ І коментатор Дейвид Брінклі, який на протязі останніх 38 років служив в телевізійній сітці Ен-Бі-Сі, заявив, що він покидає працю від 1-го жовтня ц.р. Це рішення дещо заскочило керівників сітки, які збиралися переносити його програму з 10-ої на 8-му годину вечора, бо Брінклі все скаржився, що його програма мусила заводити тяжку боротьбу з дуже популярною програмою Сі-Бі-Ес „Даллас" і тому мала віднсно мало глядачів. Брінклі, як відомо, порушував під час своєї програми складні політичні проблеми, які вимагали журналістичного досвіду.

ЗСА зближаються до енерґетичної самовистачальности

Вашінгтон. — Одна з найважливіших цілей американської господарської політики, а саме осягнення енергетичної самовистачальности, стає близькою до реалізації. Секретар енергетики Джеймс Едвардс заявив: „Ми ще не є вільні від чужих енергетичних ресурсів, але ми посуваємося в цьому напрямі".

Як одну з головних причин того позитивного розвитку на енерґетичному відтинку вважають, а офіційні кола в Вашінгтоні спеціяльно це підкреслюють, знесення контролі цін на добуvану в ЗСА нафтову ропу. Закон про це підписав президент Роналд Реґен 27-го січня ц.р., дев'ять місяців перед тим, заки згідно з плянами попереднього президента Джіммі Картера, цей закон мав увійти у життя. Знесення контролі цін на крайову ропу збільшило у значній мірі заробітки нафтових компаній, але це також привело до збільшення продукції нафтової ропи й розшуки за нею. Крім цього це вплинуло на зменшення консумпції.

Знесення контролі цін ропи, а з тим збільшення її продукції в краю та зменшення зужиття вплинули додатньо на господарське життя ЗСА. Зменшився імпорт, а тим самим споріднинеся зріст дефіциту торговельного обороту із закордоном, змінців долярові на світових грошових біржах, а навіть вплинуло це гамуюче на інфляцію. Негайно після знесення контролі цін на ропу піднеслися ціни на неї та на її переводи, спеціяльно на бензину. Однак підвищення продукції в ЗСА сполучене з надміром нафтової ропи на світовому ринку викликало обнижку цін на ропу, а в слід за цим незначну зниженню ціни бензини. Питання, чому обнижка цін бензини не є значнішою, як дотепер, є дискутоване в щоденній пресі та в фахових виданнях, де частина знавців звинувачує компанії в погоні за високими прибутками.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00.
UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢. Make checks or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Самогубний пацифізм Европи

У „Н. Й. Таймсі" з 20-го серпня появився короткий, але дуже цікавий лист до Редакції, в якому автор ґратулює президентові Реґенові за рішення продукувати невтронну зброю. Водночас він називає „глупим" рішення попереднього президента Картера відмовитися від продукції цієї зброї, коли західні союзники Америки в Европі вже погодилися встановити цю суто оборонну протисовєтську зброю на своїй території. Тепер настали труднощі із встановленням невтронної зброї в Західній Европі у зв'язку із зростом тамошніх пацифістичних настроїв. Автор листа гостро дорікає німецьким пацифістам, що вони воскрешують гасло „better red than dead", і дивується, що західні німці, не беруть собі прикладу ані зі своїх власних земляків із Східної Німеччини, які ненавидять червоний режим, ані від поляків.

У наведеному листі не сказано нічого нового, чого ми вже не знали. Але цікаве те, що автором листа є Артур Голдберґ, один із визначних діячів жидівської спільноти в Америці, колишній секретар праці, колишній член Найвищого Суду, колишній амбасадор ЗСА в Об'єднаних Націях, минулорічний делеґат американського Уряду на конференції у Београді у справі Гельсінкських постанов. І Артур Голдберґ — також один з найбільш відомих постатей ліберального крила Демократичної партії. Коли Голдберґ тепер хвалить президента Реґена за його заходи щодо збільшення американської збройної потуги і коли він таврує пацифістичних уґодівців, які воліють бути „червоними, замість мертвими", то це яскравий доказ зміни настроїв навіть у ліберальному американському суспільстві. Це дуже показний доказ, що президент Роналд Реґен має успіхи у своїй акції „оновлення Америки".

До речі, соціял-демократичний канцлер Західної Німеччини Гельмут Шмідт, який найбільш наполягає на президента Реґена, щоб відновити американсько-совєтські переговори про обмеження стратегічної зброї, вже змінив первісне неґативне становище щодо встановлення невтронної зброї на західньоевропейській території, узалежнивши своє остаточне рішення від становища всіх членів Атлантійського блоку (НАТО). Президент Реґен очевидячки передбачував, що европейські членські держави НАТО погодяться прийняти на свою територію невтронну зброю, яка дуже потрібна країнам Західної Европи, і значно менше — Америці. Бо поштовх до винаходу такої зброї дала власне потреба зупинити можливий наступ совєтських танків у бік Атлантійського океану: стрільна з невтронними „головками" сягають тільки на 70 миль, тобто на середню віддаль. Ця нова зброя проникає до ворожих танків, вбиває залогу, але залишає незаторкненими довкільні будинки. Европейські союзники Америки з НАТО були захоплені винаходом невтронної зброї і, — зрозуміло — кремлівські володарі були крайньо сердиті й обурені, що винайдено зброю спеціяльно задля зупинення совєтської агресії проти Західної Европи, чого ніби Москва „ніколи не плянувала".

Рахуючись із пацифістичними настроями в країнах Західньої Европи та з труднощами, що їх матимуть соціялістичний президент Франції Міттеран чи соціялістичний канцлер Західної Німеччини Гельмут Шмідт — президент Реґен заявив, що випродуковану невтронну зброю триматимуть на американській території і тільки у випадку війни перекинуть її літаками до Західньої Европи. Колишній дорадник президента Картера у справах крайової безпеки Збіґнєв Бжезінські, прихильник продукції невтронної зброї, правильно заявив, що невтронна зброя тратить свою практичну вартість, якщо її маґазинуватимуть в Америці, бо заки — у випадку війни — її перевезуть до Західньої Европи, буде вже запізно: совєтські танки посунуться в напрямку до Атлантику на сотні кілометрів...

Артур Голдберґ має рацію, коли критикує европейських союзників Америки з НАТО, які все ще не хочуть підвищувати своїх видатків на оборонні цілі у переконанні, що всеодно Америка буде боронити Европу у випадку дійсної загрози від Москви. Джерелом цього засліплення є добробут, у якому розкошують західні европейці. Теорія „краще червоний, ніж мертвий", поширювана пацифістами і пристосуванцями, не сміє відродитися. Натомість повинен відродитися у цілій Західній Европі інстинкт самозбереження із зрозумінням, що найбільшим ворогом Европи є СССР, а найкращим союзником її є ЗСА.

ПІД ЧАС СВЯТА ДНЯ ПРАЦІ, ЗГЛЯДНО ТРЬОХ вільних від праці днів, на шляхах З'єднаних Стейтах Америки загинуло 383 особи, а кілька тисяч були тяжко чи легко ранені. В тому часі минулого року загинуло значно більше число подорожуючих автомобілями, бо аж 530 осіб, а 21,300 були поранені. Найбільше осіб загинуло в Каліфорнії (48). В Ню Йорку загинуло 15 осіб.

М. Платковський

„РУХ МИРУ" В ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ

Цікаво відмітити, що зазначений в наголовку статті Рух започаткував своє існування після того, як новий Уряд в ЗСА почав застосовувати політику „твердої мови" супроти Москви, і виявив себе особливо активним після заповідження президентом Реґеном будови невтронної бомби. Найголовніше є те, що в цьому Руховї беруть діяльну участь не тільки — „молоді соціялісти" (підлегла соціялістичній урядовій партії організація), але й значні кола соціял-демократичної партії Німеччини, що справляє тепер владу у цій країні. Між іншим недавно відбулася прилюдна дискусія поміж представниками „Руху миру" і кількома міродайними соціял-демократами: міністром оборони Апелем і експертом у військових справах Баром. І хоч в дискусії обидва соціялістичні достойники обороняли офіційне становище уряду і канцлера Шмідта, про те вже сам факт такої дискусії вводить „Рух миру" в орбіту політичних потягнень як німецької соціялістичної партії, так і цілого уряду на чолі з канцлером Шмідтом.

Вимоги „Руху миру" сягають дуже далеко. Його провідні чинники домагаються не тільки недопущення невтронної бомби до стаціонування на терені Европи, але також до припинення її продукції. Цього мало: вони вимагають зміни т. зв. подвійної постанови НАТО про розміщення в Европі американських ракет середнього засягу й одночасне неґайне розпочаття розмов поміж ЗСА і СССР відносно розззброєння в Европі. Отже, не зважаючи на розміщені в Европі і скеровані на різні об'єкти в Західній Европі совєтські ракети середнього засягу, на думку „Руху миру", переговори з Москвою треба неґайно починати, але одночасно відмовитися від можливого, щойно в майбутньому, розміщення в Европі американських ракет. Постає питання: яким чином можна вимогти на Москві, щоб вона пішла на поступки, конкретно на відтягнення своїх ракет? Сподіватися, що на це Москва піде „добровільно"? Чи повірити її запевненням, що вона тих своїх ракет ніколи не уживатиме?...

„Рух миру" зустрівся вже з великою критикою, якщо не осудженням з боку діячів християнсько-демократичної опозиції. Її лідер, Гельмут Коль, заявив, що діяльність цього „Руху" йде на користь СССР і має познаки т. зв. „антиамериканізму", явища, що починає себе все більше виявляти в Західній Німеччині. Але, на диво, треба ствердити, що й деякі кола близькі до християнсько-демократичної опозиції, також, хоч і малочисленно, починають симпатизувати з „пацифістичними настроями, що їх ширить „Рух миру". А що цей „Рух" справді небезпечний, про це свідчить заява соціялістичного канцлера Шмідта, який був змушений висловити своє занепокоєння тим, що, на його думку, „Рух миру" є підмінований комуністами. Ця його заява викликала вже „обурення" і напади на нього з боку совєтської пропаґанди: преси і радіо. Отже: чи не горить на злодієві шапка?... Одначе, біда в тому, що Шмідт має велику опозицію у своїй власній соціялістичній партії. Німецькі газети відверто пишуть про непорозуміння між Шмідтом і шефом партії, Брандтом, який недавно їздив на „приватні" розмови з Брежнєвим до Москви. Але Брандт має багато своїх прихильників в партії, а Шмідт почуває себе все більше осамотненим.

Які причини сприяють розгортанню „мирових" тенденцій в Німеччині і поширюванню критичного наставлення до різних потягнень американського президента Реґена? Їх є багато, і ці причини будуть зростати.

Насамперед треба таки назвати совєтську пропаґанду, яка силкується порізнити европейських членів НАТО, а насамперед Німеччину, з Америкою президента Реґена. Ця пропаґанда робить своє, постійно вмовляючи, що СССР не являє собою жадної загрози для нікого і що тільки „імперіялістична" політика Америки змірює до викликання нової світової війни. І ця пропаґанда робиться настільки зручно, що на неї ловляться різні кола суспільства — і то, не зважаючи на совєтські війська в Афганістані, на совєтські погрози проти Польщі, на совєтські інтриґи чи відверту агресію в різних пунктах світу. Цікаво відмітити, що американське „вето" в Раді Безпеки ООН в справі випадків в Анґолі уже використовується повною турою совєтською пропаґандою, хоч в Анґолі немає американських військ, а лише кубинські враз з совєтськими і східньонімецькими „дорадниками".

Далі треба відмітити той факт, що в Німеччині населення справді не хоче і боїться війни. Вони мають досить того лиха, що їм наробив Гітлер. І тут

(Закінчення на стор. 3)

Іван Світ

АТОМОВА ЕНЕРҐІЯ НА ЗАХОДІ АМЕРИКИ

Застосування атомової енергії на Заході Америки поширилось до велетенської міри. Вистачить тільки розгорнути часопис, щоб із здивуванням побачити багато оголошень різних фірм та установ, у яких пошукують за спеціялістами — інженерами чи вченими, які визнаються у ділянці атомової енергії і цим самим змогли б споруджувати відповідну машинерію, а відтак нею урядувати.

Очевидно що потреба цих спеціялістів є значно більша тут аніж на Сході, себто в Ню Йорку або Ню Джерзі чи в Пенсильванії. Можливо, що це враження не зовсім слушне, але воно створюється при першім огляді місцевих часописів. Однак це враження ще більше скріпилося через кілька днів, після основного переглянення місцевої преси.

Зокрема це відноситься до Південної Каліфорнії, яка шукає спеціялістів атомової енергії шляхом багатьох оголошень, які друкуються тут, в Сієтлі.

Потреба в електричній енергії там велика. На мою думку, в стейті Вашингтон, вона не є така гостра, бо тут домінує вода — велика річка Колямбія, гірські потоки та верхи гір вкриті снігом. Домінує вода, а з нею модерні електрівні більшість яких почала будуватися давно, коли кошти палива почали зростати, а його тут обмаль.

Сьогодні на Заході є кілька атомових електричних станцій, які вживають уран, як джерело для енергії, а тут у кількох стейтах—його головні джерела; зокрема стейти — Колорадо, Юта та інші. Модерна техніка застосована в електрівнях дає запоруку безпечного вживання захованої енергії, використовуючи її через розпад атомів урану.

Треба тут віднотувати один важливий факт, про який ані в оголошеннях, ані в статтях не говориться, що техніку вживання урану розробили американські воєнні спеціялісти, а вперше застосували її американські інженери для будови підводних човнів.

Широкі технічні засоби та устаткування, як також фінансові можливості добре оплатилися й тепер вже немає сумнівів, що атомова енергія — це джерело не тільки майбутнього, але й сучасного.

Пригадую, як в юнацьких роках у популярному тоді журналі були захоплюючі статті з належними ілюстраціями про джерела енергії заховані в урані. Але тоді, перед початком Першої світової війни, бракувало сучасного технічного устаткування та знання в ділянці про структуру атома.

Атепер атомові станції не тільки працюють, як нові енергетичні центри, але поширено техніку будови цих модерних станцій; єдина тут проблема —, це великі кошти самих будов та потреба кваліфікованих кадрів. Кадрів все не вистачає, бож зростає сітка електрівень, а запотребування перерастає усі сучасні можливості й то в багатьох країнах.

Очевидно, що з роками ці труднощі зможуть побороти. Подекуди тільки не вистачає джерел самого урану, бо тільки в певних місцевостях знаходяться значні його поклади, заховані в надрах землі, як також ще як слід не розроблено технічні правила для охорони здоров'я тих, хто добуває уранову руду з надр землі, очищує її та вироблює у належній формі для транспорту та використання на станціях. Цей процес ще й сьогодні є складний та не зовсім безпечний для тих, хто переводить усі ці праці. Треба також сказати, що самий процес ще не удосконалений, бо використовують тільки малий відсоток захованої енергії, а решта залишається в т. зв. технічних відпадках, які не тільки коштовні але й небезпечні для оточення.

Усі ці чинники загальмовують швидкий розвиток атомової техніки. А до цього ж потрібні ще великі наукові досліди, вивчення теоретехнічних проблем і практичного використання нових знайдень, а на це треба довгого часу.

Сучасна модерна техніка є в процесі певної технічної революції — і покищо ще важко відгадати та передбачити, які можливості її в майбутньому як також яка існує загроза з вжитого урану для людства. Як відомо, сьогодні техніка не дає абсолютної ґарантії в цьому важливому питанні. Колись мені довелося мати розмови на ці теми зі с. п. інж. Петром Шохом, який в останніх роках свого життя був тісно пов'язаний з цими питаннями.

Гострота цього питання ще в тому, що головне джерело для сучасної енергетики — це нафта, запаси якої в світі є обмежені та, правдоподібно, можуть вистачити, на кілька десятиліть. Вони — обмежені, їх у світі не є багато, а їхня потреба зростає з року в рік, створюючи причини для міжнародних конфліктів та можливих війн.

Часом трудно повірити, що в часі перед Першою світовою війною авторові цих рядків доводилося читати із зацікавленням популярні статті про енергію майбутнього — атому та його заховані таємниці. Тоді — це дійсно були таємниці, сьогодні багато чого з цієї ділянки стало відомим..

З господарського життя

Жиди в світі були традиційними продавцями й спеціялістами в шліфуванні брилянтів. Цю свою спеціяльність, після відбудови цієї держави, вони перенесли до Ізраїля. Діямантовий (брилянтовий) промисел став найбільшою експортовою ділянкою Ізраїля. У зв'язку з цим він не тільки був під особливою опікою держави, але й банки щедро постачали йому кредит. Цього року для цього промислу прийшли тяжкі часи. Коли перед тим експорт діямантів доходив до вартости півтора більйона долярів, то цього року він упав нижче одного — більйона. Наслідком цього квітучий промисел, замість передбачених заробітків, матиме втрати, які обраховують на приблизно 50 мільйонів долярів. Ізраїльські банки цю втрату відчують, бо цілий ряд фірм не зможе заплатити свої борги. Ще більш болюче ці втрати відчує ринок праці. Дотепер уже звільнено одну третю працівників у тій ділянці, тобто чотири тисячі на всіх 12 тисяч, а 100 підприємств взагалі замкнули свої виробництва. Таким чином найбільший у світі діямантовий промисел у Ізраїлі не лише сам зазнав важких втрат, але й потягнув за собою втрати в інших ділянках. Як довго триватиме цей спад коньюнктури в ньому — годі передбачити.

Дві великі світові нафтові фірми втратили дуже поважні суми в другому кварталі біжучого року. Ними є Бритиш Петролеум і АҐІП — італійська державна нафтова компанія. Бритиш Петролеум утратила за другий квартал ц. р. 388 мільйонів долярів, а АҐІП втратив — 103 за перших шість місяців цього року. Причиною втрат були хитання у вартості грошей поодиноких держав на світових ринках. Непередбачено американський доляр піднісся, а тому що розплата на нафтовому ринку відбувається за доляри, ті що купували ропу, платили значно вищу ціну, бо мусіли купувати доляри. Одначе своїх втрат вони не могли відбити, бо на своїх ринках збуту вони діставали недолярову валюту.

Високі рабати (опусти) при продажу американських авт і, мабуть, покращання останнім часом їхньої якости, а в першу чергу збільшення продукції менших авт, викликали значний зріст продажу американських авт. В пересічному американські компанії добилися зросту продажу авт в останній декаді минулого місяця (серпня) на 26,5 відсотка. Тільки Америкен Моторс зазнали дальшої обнижки в продажу в тому самому часі на 13,5 відсотка в порівнянні з попереднім роком.

Найкращим, найбільш доходовим і найпевнішим промислом виявилося виробництво грошей, тобто фабрикація відповідного паперу для того і самий друк. Американська фірма Інтернешенел бенкнот компані розкрила таємницю свого особливо прибуткового бізнесу. Найкращими клієнтами цієї фабрики, яка спеціялізується в друку грошей для всіх нових держав, є африканські й інші країни, де часто відбуваються перевороти. Переможці у тих переворотах, негайно після здобуття влади, замовляють нові державні банкноти й інші цінні папери з огляду на те, що хотять на них помістити свої портрети. Це властиво є перший найбільше переконливий доказ успішно переведеного перевороту. Буває навіть так, що переможці ще не вспіли вичерпати свого замовлення, як їх скинули нові переможці, які в свою чергу негайно замовляють банкноти зі своїми портретами.

Квитки на летунських лініях для внутрішніх подорожів в ЗСА після короткої великої підвишки знову починають падати в цінах. Постають нові внутрішні спеціяльно дешеві лінії, які концентрують свою увагу на відповідних рутах і завдяки цьому можуть спеціялізуватися й зменшувати свої кошти, а в слід за ними починають іти великі лінії. Найбільша з них Пан-Ам обнижує кошти квитків на своїх лініях внутрі ЗСА в деяких випадках на 50 і більше відсотків. За Пан-Ам ідуть інші летунські лінії. Усе це вони роблять, щоб здобути для себе відповідну кількість пасажирів. Конкуренційна боротьба спричинить упадок слабих конкурентів, а сильніші, які залишаться, зможуть тоді знову піднести ціни й відбити свої втрати. Такі процеси стали можливими після знесення контролі летунського руху й уможивлення кожній фірмі, або людині після виконання відповідних технічних передумов, розпочати обслуговувати якусь руту своїми літаками, продаючи квитки за ціну установлену собою.

КОМІСІЯ ЛЮДСЬКИХ ПРАВ ПРИ ОН ВЗЯЛА НА розгляд катастрофальне положення членів секти Багай в Ірані. Членів тієї секти пануючий тепер в Ірані ісламський режим ліквідує фізично, починаючи від керівних діячів. Крім цього уряд переводить масові арешти й переслідування низових членів і цілих громад, приналежних до тієї секти. Секта Багай в загальному є частиною ісляму, але вона проповідує на місце войовничого ісляму братерство між людьми, вимагає співпраці з іншими та толеранції. Підкомісія ОН у справах захисту перед дискримінацією і оборони меншин звернулася до генерального секретаря ОН Курта Вальдгайма, щоб він взяв членів секти Багай в оборону. Совєтський Союз втримався від голосування і у цій справі.

Слава Дрималик-Шевчик

ХАТА НА ПРОДАЖ...

II

Зашумів мотор, звільнено біг — лискучий кремовий фронт авта вкотився під навислою смерекою і нечутно зупинився. По кам'яних плитках входової стежки ішла швидким кроком невеличка постать у яснорожевому „пентс-суті". Темні окуляри закривали майже половину її дрібного, прив'ялого лиця, голова підіймалася угору високим кошиком майстерно сплетеного дуже чорного волосся. „Зафасцинована" балянсом двох нерівних частин пані Спенсер, Муха щойно тепер запримітила дебелого, рум'яного добродія у жовтій сорочці, якого гостя представила — коротким: „Це містер Спенсер". Дочіплений до його волохатої руки, висів малий, опецькуватий хлопчина, що підстрибував безустанку на круглих ніжках і вимахував срібною пістолею„піф! паф!", аж мала пані повернулася і рішуче перебила: „Шат ап, Таммі!"

Почали від великої спальні. Найбільше вікно дивилося на дубову поляну, де, у вітряні ночі, старі дерева шуміли зовсім так само, як колись на приходстві. Зимою — пухкобілі заспи, покреслені пташиними слідами, підіймалися аж до підвіконня, проти льодових північних вітрів...

— Кімната висока і гарна, колір — змінимо, — говорила до себе пані Спенсер, бо її муж не відзивався. — Але вікно... проти такого простору? Напевно тут холодно, але закриємо занавісою, або...ще краще! Це забудуємо зовсім, а поставимо „бей віндов" якраз у тамтому наріжному куті! Як думаєш, Джек? — спитала не чекаючи відповіді. З меншою спальнею не було клопоту, пані Спенсер лише заявила, що треба переставити ліжка („не люблю раннього неба"), і забрати теплоясну шафку — „волію більш модерну". Кухня зовсім припала їй до вподоби, велика, ясна, шафки довкола. „Знову дерево?" (скривилася), малий сніданковий закуток, „вері чармінг" — заявила. Лиш мідяну, круглу лямпу, що кидала теплий круг у зимові вечори рішуче відкинула. До вітальні ввійшла сама, бо Муха зупинилась у кухні. Діялося з нею щось недобре. Тісний обруч довкола голови насадився кольчастою шапкою... („тиск крови?), щоки пашіли, мов би щойно вернулася з пляжу, в горлі сохло як перед матуральним іспитом, а пальці дрижали так само, як тоді, коли загубила останній платний чек. По другій склянці холодної води і глибокім віддиху — полегшало. Задзвонив телефон.

— Приїхала?! І що...як ти чуєшся??— хвилювався Роман.

— Мамо, нічого не бійся! Будь спокійна, чемна, але — „ассертів!" (рішуча!)

Муха вже не хотіла питати Асі, якою їй властиво бути, бо телефон був „лонґ дістанс"...

Вітальня — чисто білі стіни, розсипаний сніп колосся і прибережних трав у великому опуклому глечику, чорний поліський узір на лежанці та повздовж відкритих вікон.

— Це мені подобається, воно імпортоване?–Пані Спенсер держала в руці чорну хрестикову вишивку. Муха мовчала. „Посилаю тобі поліське полотно, може — придасться у новій хаті...", писала Іванка, давно хіба вже сто років тому...

— Очевидно, після умови, все в хаті залишається — продовжувала вдоволена пані.

— А тепер ще — „поруч", і лише договоритись у дрібничках. — На фронтовій веренді пан Спенсер сидів у плетеному кріслі і уважно розглядав ніж-кинджал привезений з Індії. Таммі знуджено колупав у носі, як крізь відхилені двері увійшов сіробілий котячий гість. Гість почував себе вільно як вдома, мабуть, затямив, що рідна, сіробіла мати, привела на світ і його і п'ять братів на цьому червонавому килимі біля вікна.

— Кет! Кет! — кинувся Таммі, і в цюж мить обняв і захоплено притиснув до круглого животика невдоволено настороження створіння.

— Це ваш котище? — з докором глянула гостя.— Таммі! Лиши його, Бог зна, звідкіля він узявся! Ще чого доброго нанесе біду у...нашу хату!

В Мухи зростала задушливість, крізь охлялу неміч стукало безліч тупих молотків, напруження пнялося вибуховою, силою. Недовидячи — бачила веранду, золотаву від теплих стін, складених у дерев'яні взори, вікна відкриті на всі сторони світу, на весну-літо-осінь-зиму, на вчасний ранок, що кінчався знайомим вечором...а смереки щораз вищі у сивому поклоні...

— „Порч" просторий — це добре!",–гуділи слова, — довкола поставимо скляні стіни, і —ще треба притяти цю смереку, бо надто затінює —...Тут наступила експльозія. Муха, наче блискавка, перекинулася поза межі „ассертівнес", і спокійним чужим голосом сказала:

— Вибачте, мені прикро, що ви трудилися стільки часу, але — (глибокий віддих), ми передумали, і хати не продаємо!

— Як? Ви — хати?...— Пані Спенсер виразно відкривала і закривала рот, але ніякий звук не проходив із тонкої, як у птаха шиї. На Муху дивилися два німі круги темних окулярів і третє колесо уст, німо відкрите буквою „О". Пан Спенсер підвівся, і глянувши співчутливо на Муху, попровадив дружину до виходу. Зі сходів добігли ще здушені звуки: — Безглуздя... божевільна...вона-хата.... — Зате малий Таммі, залишений позаду, безустанно лепетів і захлинався: — Ґрендма! Я хочу ха-ту! І кота! Я хочу... Ґрендма-а-а...

Світ дивився новими очима, хоча властиво довкола нічого не змінилося. Квітник під вікном ще цвів в помаранчевожовтій гущі, біля хати сипалися айстри, тужно дзвонив пробігаючий поїзд і з-за дороги блимало зелене світло семафора. Лиш на темнім листі маґнолії зовсім невчасно розвинулися м'якими платками рожеві весняні квіти. Зліва, біля смерекової вітки, напіврозквітлий пуп'янок поволі стулював ясні крила, мабуть, перед вечірнім холодом.

— Мя-а-у-у — домагався терпеливий гість.

— Зараз, зараз, уже даю вечерю,— Муха налила повну мисочку холодного молока і нахилившись, погладила вигнутий, сіробілий худощавий хребет. Повіяло холодом. Струшений кленовий листок кружляв хвилину у скісному подуві, аж сплив брунатною пальчастою долонею на дерев'яне поруччя.

„Скоро треба буде грабати листя,— подумала Муха, – вже осінь".

„Рух миру"...

(Продовження зі стор. 2)

ворожа пропаганда теж підливає оливи до вогню. Ця пропаганда твердить, що війна буде відбуватися в Европі, що руїна чекає знову на Німеччину, а Америка, мовляв, далеко і буде тільки приглядатися, як будуть поновно зруйновані німецькі міста і гинутиме німецьке цивільне населення.

Саме в цей час можна спостерігати дуже примирливий тон з боку Східньої комуністичної Німеччини на адресу Західньої Німеччини. І вже з'являються натяки на те, що СССР могла б погодитися на поєднання Німеччини — ціною виходу Західньої Німеччини з НАТО. Мало того: починають (хоча дуже обережно і лише як припущення) говорити і про те, що СССР міг би навіть погодитися на зворот Німеччині принаймні частини тих земель, які за апробатою СССР припали Польщі, бож, мовляв, Польща не виявляє особливої вдячности за це Москві і саме тепер в Польщі поширюється антисовєтські і антиросійські настрої...

Треба взагалі ствердити, що в Західній Німеччині ніколи не панували особливо приязні настрої у відношенні до Америки й інших держав колишньої антигітлерівської коаліції. Пересічний німець любується у такому приблизно „філософуванні": СССР — це звичайно наш ворог, але це ми напали на СССР за часів Гітлера, а тому можна зрозуміти протинімецьку політику Москви; зате — це не СССР, але Америка й Англія завдала такого великого знищення німецьким містам і німецькому населенню в роках 1944-45. А тому — чому не замирити з СССР, тим більше, як нам дадуть за це якісь концесії...

Не перебільшуючи сьогоднішньої ситуації в Німеччині треба ствердити, що тут поширюються небезпечні тенденції. Якщо цим тенденціям не дадуть належної відсічі, то десь у майбутньому може зарисуватися навіть російсько-німецький союз, мовляв, нове Рапалльо. Лідер опозиції Коль висловився так, що німецькі соціялісти і їх політика починають робити німців нездібними до союзу з державами Заходу. А російсько-німецький союз — може бути такою силою, яка справді може запанувати на всьому світі. Про такий союз мріяв ще колись Бісмарк. Якщо небезпеку російсько-совєтського імперіялізму починають розуміти в Америці, то треба не тільки розуміти цю небезпеку, але також проти неї діяти. Якщо її не розуміють деякі кола в Німеччині (хвала Богу, не всі), то дивно, що її розуміють, наприклад, у Франції, яка з престижових чи якихось інших мотивів ніяк не може піти на стовідсотковий альянс з Америкою. Бо ж перемога СССР в Европі означала б цілковите підпорядкування також і Франції, не говорячи вже про всю Німеччину, пануванню зі Сходу. І це діється якраз в той момент, коли СССР переживає великі труднощі і коли йому самому загрожують великі небезпеки— на нашу думку, в найбільшій мірі з боку поневолених нею народів, які таки прагнуть свого визволення.

„Радарист" Мак

Сумне повідомлення у щоденнику „Свобода" донесло родині, приятелям і громаді, що 31-го липня ц.р. відійшов у вічність після довгої недуги інж. Юліян Гошовський.

Вістка ця наповнила болем серця всіх, що його знали, а їх за понад 70 років можна нарахувати десятки тисяч, або й більше. Згадано, що він був „конструктором і оператором підпільної радіостанції". Потрясло і заболіло всіх, які були причасними до підготовки й функціонування підпільних радіопересилань. Як додамо, що ділось це в часі ворожих окупацій України, то зрозуміємо, яка небезпечна гра на життя і смерть була, навіть, для слухачів, яких викривалося, а в дальшому жорстоко переслідувалося, включно до вішань на шибеницях для публічного застрашування.

Виростав Юлько на приходстві, декілька кілометрів від міста Стрия, на південь Підкарпаття, в напрямі на лікувальну місцевість Моршин. Там закінчив народну школу з перервою у часі воєнних дій Першої світової війни. Під її кінець блиснуло велике щастя 1918 20 роках, коли „вибухла Україна", як казало простолюддя, отже постала українська держава. В тому часі він був учнем української державної гімназії. Починав її за австрійського панування, а закінчив 8-річне навчання іспитом зрілости, що давав право високошкільних студій, вже за польської окупації, признаної радою амбасадорів у Парижі в 1923 році.

Юліян, як й уся тодішня молодь, оп'янів подувом волі своєї, хоча й короткотриваючої, держави, набираючи розмаху до життя в Пласті та самоосвітньо-спортових гуртках. Часті прогулянки по Карпатах, водні— ріками Стрия і Дністра, табори, зустрічі, опріч пізнання краю й мешканців, заправи у витривалості й невигодах виробляли провідницькі прикмети. Про них, звичайно, тепер і в майбутньому дбає кожна держава і фінансує їх, а нам не тільки ставлено перепони й заборони та арешти, але й відбирано право навчання в університетах та політехніках, якщо комусь „зфабриковано вину".

Надійшов час старшопластунського віку. Стрийський курінь набув реєстраційне число два, як загін „Червона Калина". По кількох роках придбав курінний прапор, гаптований на зразок Запорозької Січі з архистратигом Михаїлом і написом „Не посоромимо української землі". Вже від ранньої весни йшли приготування, видруковано дбайливі мистецькі запрошення на святкове посвячення прапора на горі Маківці в Карпатах, на могилах Українських Січових Стрільців, які впали в переможному бою над москалями в 1915 році. Прапор посвятив теперішній Патріярх Йосиф І.

Юль був вправним циклістом, тому йому доручено об'їхати села в окрузі з запрошеннями та пропозицією уфундувати „цвяшок" (металевий „щитик із прізвищем") на рукоять прапора. Нещастя захотіло, щоб поліція задержала його в одному місці, обшукала й, знайшовши запрошення „Червоної Калини", заарештувала до часу „вияснення" на поліційному комісаріяті. Там розмонтовано ровер і в скритці знайдено щось із „нелеґальної літератури", виданої закордоном. Все це пов'язано разом, мовляв, це покришка збирання фондів на революційну роботу. Вислідом було ув'язнення, суд, вирок і заборона студій на Високих школах у Польщі.

Одначе для „скомпромітованих" були студії закордоном. І, після кількох років, Берлінська політехніка, видала диплом електроніки (радіо і телевізії) інж. Юліянові Гошовському. Це дало йому змогу працювати в особливих фірмах при удосконаленнях цих ділянок. Після розгрому Польщі бачили інж. Гошовського в т.зв. Ґенерал Губернії, а після зудару з нещодавним союзником СССР, одного з перших, які обстежують прикордонні большевицькі укріплення, головно в монтажі бездротної інформації, бо він володів декількома мовами і міг „засягнути язика" в кого слід.

Програ Німеччини застає Юліяна вже з родиною в долішній Австрії. Після кількох років переселюється до Арґентини на десять років. Тут працює по званню, але й уділяється праці в українській громаді, головно серед молоді, бо його діти потребують росту в українському довкіллі.

Хто з тих часів не пам'ятає високого ростом, стрункого, вродливого викладача радіотехнічних знань в центрі Буєнос Айресу ? Це саме інж. Гошовський навчає на курсах, і окремо, теорії і практики сиґналізації у великій Пластовій станиці, а крім нього зі своїх ділянок проф. д-р Полянський, мгр Ярослав Улицький, проф. д-р Богдан Галайчук, о. д-р Володимир Ковалик, о. д-р Родіон Головацький та інші.

Немов сьогодні, бачимо метушню пластунок і пластунів, що на власноручно зроблених апаратах і „ключах" заправляються в надаванні вісток по радіо на коротких хвилях. Деяких з них, захоплених цією ділянкою, допущено до арґентинських клюбів „соняшних і далекопростірних полетів".

Сам сен. Мак (таке було його пластове прізвище) має приготовану працю: „Порозуміваємось поодиноко і гуртом", яку намірявся видати книжкою.

Мак—це клясичний приклад пластуна: тихого, скромного, завжди активного та відповідального громадянина, який кожну прийняту працю виконував солідно і без пригадок.

Був він людиною великих чеснот, не вмів сидіти бездільно, працював без розголосу, без особистої реклями, без претенсій на вдячність. Таким був його характер, заправлений від замолоду.

Нехай наша згадка про Мака заступить йому грудку скривавленої карпатської землі, звідкіль нісся вільний голос підпільної радіовисильні, вливаючи віру, надію і любов у перемогу, а китиця ягід Червоної Калини, що саме під цю пору дозріває нехай буде вічним символом на „Вічній Ватрі", бо він „не посоромив землі української".

М.Івасівка

Підсадного побито...

(Продовження зі стор. 1)

хисний рух у вільному світі.

Кремлеві мало чвар і розбратів, які він сіє серед нас, він хоче закрити нам уста. Будьмо ж насторожі. Не забуваймо про свою безпеку. Але у відповідь на зухвалий акт КҐБ — посильмо наші акції на захист українських патріотів у СССР!

Хай приклад М. Підсадного підхоплять десятки і сотні українських патріотів у вільному світі. Хай голос українців вільного світу ще гучніше залунає на світовій арені. Хай московські окупанти знають, що у відповідь на терор наша підтримка переслідуваним в Україні стане ще дійовішою.

Налякана подіями у Польщі, Москва боїться, щоб польське літо не перекинулося і на Україну та СССР. Тому вона і вдається до терору.

Але історія усіх диктатур доводить, що їх не врятують ні терор, ні убивства, ні наклепи, ні підступи, ні репресії. Ніщо не спинить їхнього краху. Їхня лють — це лють приречених.

Ми звертаємося до всіх українських організацій: тавруйте на своїх зборах і засіданнях підступні дії кремлівських терористів; пишіть листи до уряду Франції, вимагаючи покарання злочинців; закликайте світ бути пильним до рясної аґентури КҐБ.

Пишіть до ОН та до інших світових організацій; пікетуйте совєтські посольства; будьте пильні до підступів совєтської аґентури; обличте непотрібні внутрішні чвари; не підтримуйте підбурювачів ворожнечі серед українства.

Гуртуймося перед лицем нелюдської мафії Кремля — нашого найлютішого ворога.

У СЕУЛІ, ПІВДЕННА КОРЕЯ, 10-ГО ВЕРЕСНЯ ц.р. Найвищий суд затвердив засуд на один і півроку ув'язнення Кім Тае Гонґові, колишньому голові спілки журналістів цієї країни. Кіма заарештовано у жовтні минулого року і обвинувачено у порушенні законів військової влади за посідання заборонених комуністичних книжок і агітацію проти уряду на протидержавних зібраннях.

У світлу пам'ять Незабутньої Співучасниці Похідної Групи — Південь

бл. п. мґр

УЛЯНИ ЦЕЛЕВИЧ-СТЕЦЮК

складаю 40.00 долярів

на ФОНД ім. ЛЯРИСИ ЦЕЛЕВИЧ.

І. ГОРОДИСЬКА-ІВАНЧИШИН

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього відійшов від нас дня 14-го квітня 1981 р. наш Улюблений і Незабутній КУЗИН

св. п. Архиєпископ

ОРЕСТ ІВАНЮК

Цією дорогою ми дякуємо Митрополитові Мстиславові, Єпископові Ізяславові від Білоруської Церкви за участь в похоронах та за щирі слова потіхи. Ми дякуємо оо. протопресвітерам А. Селепині й І. Ткачукові за переведення похоронів та о. Володимирові Мельникові, що аж з далекого Мичиґену прибув, щоб попрощати свого Дорогого Архиєпископа.

Дякуємо всім іншим Священикам, що взяли участь у похоронах. Дякуємо Хорові церкви св. Андрія в Бавнд Бруку. Дякуємо Всім, що висловили нам своє співчуття: Високодостойному Миколі Лівицькому — Президентові УНР, Достойному Ярославові Стецькові — Голові Визвольного Фронту, Українському Народному Союзові, Т-ву ім. Шевченка в Ню Йорку, і всім Особам і Організаціям за їх співчуття. Дякуємо друзям: О. Венке, Сл. Роговському, Салагорові, від акад. Козацтва „Чорноморе" та П. Григоровичеві від акад. Козацтва „Запороже", що віддали останній поклін своєму Батькові.

Дякуємо похоронному заведенню Петра Яреми за солідне переведення похоронів, а специяльно пані Яремі за пожертву домовини.

Також дякуємо Тим всім, що зложили добровільні датки на Українську Православну Академію.

Нехай Господь Милосердний заплатить Вам всім сторицею, а Покійному Архиепископові нехай гостинна земля Вашинґтона буде легкою.

ІРИНА І МИКОЛА ШПИТКО

Помолімось за наших друзів.

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ

за спокій і вічну радість душ померлих Членів Фонду Катедр Українознавства.

Впреп. о. декан Петро Огірко відслужить Заупокійну Святу Літургію в п'ятницю, 18-го вересня 1981 року, о год. 9-ій ранком, в УКЦеркві Царя Христа, в Бостоні, Масс.

за Блаженної Пам'яті:

д-ра БОГОДАРА БАДАНА
ЕВСТАХІЯ СВІТЛИКА
ОЛЕКСАНДРУ КУСЯКУ
КАТЕРИНУ БУЗЬКО
МИХАЙЛА БУЧИНСЬКОГО
ВАСИЛЯ ФЕДЕРКА

Всіх Вп. Членів ФКУ просимо про молитви за Померлих наших друзів. Помоліться в часі відправи цієї Богослужби, щоб поєднатись з нами в поході молитов до Всевишнього за тих, що творили добро.

Вічна Пам'ять Померлим Членам ФКУ!

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА
ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА

Клівленд і околиці!

В неділю, 20-го вересня 1981 р., о год. 1-ій по пол. в залі церкви св. Йосафата

при 5720 Стейт Ровд, ПАРМА, Огайо

відбудуться

ОРГАНІЗАЦІЙНІ НАРАДИ

Окружного Комітету Відділів УНСоюзу КЛІВЛЕНДСЬКОЇ ОКРУГИ

до участи в яких запрошені й зобов'язані урядовці, представники і конвенційні делеґати наступних Відділів:

18, 50, 71, 102, 108, 112, 115, 166, 180, 222, 233, 240, 251, 291, 295, 328, 334, 336, 346, 358, 364.

НА ПОРЯДКУ НАРАД:

1. Відкриття.
2. Перегляд-провірка організаційної праці Округи за останніх 8 місяців.
3. Обговорення осінньої передконвенційної кампанії.
4. Обговорення загальних союзових справ.
5. Внески, запити і закриття зборів.

У зборах візьмуть участь:

Василь Оріховський, головний організатор УНС
Богдан Футей, голова Контрольної Комісії УНС
Тарас Шмаґала, головний радний УНС

По зборах відбудеться

ВИШКІЛЬНИЙ СЕКРЕТАРСЬКИЙ СЕМІНАР

ЗА ОКРУЖНУ УПРАВУ:

Василь Ліщинецький, *голова* Роман Возьняк, *секретар*

БАЛЕТНА ШКОЛА
Роми Прийми-Богачевської
62 St. Marks Place
New York, N.Y.
ОГОЛОШУЄ
ПОЧАТОК ШКІЛЬНОГО РОКУ
1981/1982

15 вересня, 3-7 год. по пол., реєстрація нових учнів і початок шкільного року.

Навчання за минулорічним поділом годин.

В програмі:

БАЛЕТ, УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ТАНКИ та РУХАНКА для ПАНЬ.

Інформації телефонічно —
(212) OR 7-7187

В пам'ять Дорогої КУЗИНКИ

бл. п.

ІРЕНИ БУРАЧИНСЬКОЇ

складаємо 50.00 долярів

на УКРАЇНСЬКИЙ СТУДІЙНИЙ ФОНД при ГАРВАРДСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

ЕМІЛІЯ й ОМЕЛЯН ПЛЕШКЕВИЧІ

У ТРЕТЮ РІЧНИЦЮ БОЛЮЧОЇ ВТРАТИ

нашої Найдорожчої ДРУЖИНИ, Незаступимої МАТЕРІ, Невіджалуваної СЕСТРИ

бл. п.

ЛЕСІ з ДЗЯДОВИХ КУЛЬЧИЦЬКОЇ ҐУТ

буде відправлена у родинному домі

СЛУЖБА БОЖА І ПАНАХИДА

у понеділок, 21-го вересня 1981 р., о год. 7-ій веч.

Просимо Родину, Приятелів і Знайомих у цей день сполучитися з нами у молитвах.

ВОЛОДИМИР — муж
КСЕНЯ І СОНЯ — дочки
ЮРКО ДЗЯДІВ — брат з родиною

З болем серця повідомляю, що 5-го липня 1981 р. в шпиталі в Ґданську, Польща, ненадійно, помер на 79-му році життя

бл. п.

ВАСИЛЬ ГІРНИЙ

ПИСЬМЕННИК,
відомий загально, як фейлетоніст

ФЕДЬ ТРИНДИК

народжений 14-го березня 1902 р., в Заліській Волі, повіт Ярослав, Україна.

ПОХОВАНИЙ 9-го липня 1981 р. на Центральному цвинтарі в Ґданську.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Мґр ВАСИЛЬ ГІРНИЙ — стриєчний брат
Ближча і дальша Родина в Польщі, Україні і Канаді

У глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що в п'ятницю, 11-го вересня 1981 року в Ірвінґтоні, Н. Дж., відійшов у Вічність, несподівано, проживши 71 років,

наш Найдорожчий ЧОЛОВІК, БАТЬКО І ДІДО

бл. п. мґр. права

АДАМ ГОРДИНСЬКИЙ

народжений в Гордині Шляхотській біля Самбора.

ПАНАХИДА в понеділок, 14-го вересня 1981 р., о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Литвин-Литвин, 1600 Stuyvesant Avenue, Union, N.J.

ПОХОРОН у вівторок, 15-го вересня 1981 р., о год. 9:30 ранку з церкви св. Івана Хрестителя, Sanford Avenue, Newark, N.J., а опісля на цвинтар Ґейт оф Гевен у Іст Гановер, Н. Дж.

Горем прибиті:

дружина — МАРІЯ
син — ЮРІЙ з дружиною МАРУСЕЮ та внукою АДРІЯНОЮ
син — МИКОЛА з дружиною ЯРОСЛАВОЮ та внукою НАТАЛКОЮ
брат — ЕВГЕН з родиною в Сибірі
Ближча та дальша Родина

Замість квітів на могилу, просимо складати пожертви через Інститут ім. В. Липинського у Філядельфії, Па. для завершення видачі книжки „Боярсько-шляхетсько-дворянська верства; її внесок у розвиток України", якої Покійний був ініціятором та меценатом.

СХІДНЬО-ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ім. ВЯЧЕСЛАВА ЛИПИНСЬКОГО у ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, Па.

зі жалем, у смутку, сповіщає Українське Громадянство про болючу втрату, яку зазнав Інститут із смертю Директора Інституту

бл. п. мґр. прав

АДАМА ГОРДИНСЬКОГО

шляхтича, нар. 5-го вересня 1910 р. в Гордині Шляхотській, Самбірщина, який помер 11-го вересня 1981 р. в Ірвінґтоні, Н. Дж.

ПОХОРОНИ відбудуться у вівторок, 15-го вересня 1981 року, о год. 9-ій ранку з похоронного заведення Литвин-Литвин при 1600 Стайвезант Авеню, Юньйон, Н. Дж., до церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., а опісля на цвинтар Ґейт оф Гевен у Іст Гановер, Н. Дж.

Достойній Пані Дружині Марії, синам Юрієві й Миколі та їх Родинам висловлюємо найщиріші співчуття.

ДИРЕКЦІЯ

На прохання Родини, замість квітів на домовину, просимо складати пожертви на цілі нашого Інституту, 469 Flamingo Street, Philadelphia, Pa. 19128.

УКРАЇНСЬКИЙ ОСВІТНЬО-КУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР

700 Cedar Rd. • Abington, Pa.

запрошує все Українське Громадянство Філядельфії й околиці до участи в урочистому

ПОСВЯЧЕННІ ПРИМІЩЕНЬ УОК ЦЕНТРУ

яке відбудеться **в суботу, 19-го вересня 1981 р.** *з такою програмою:*

Год. 10-та ранку: ВРОЧИСТЕ ПОСВЯЧЕННЯ доконає **Високопреосвященніший Митрополит СТЕПАН** у сослуженні Духовенства Української Католицької та Православної Церков.

Год. 6-та веч. — **КОКТЕЙЛ**

Год. 7-ма веч. — **БЕНКЕТ** з МИСТЕЦЬКОЮ ПРОГРАМОЮ, в якій візьмуть участь: **СВЯТОСЛАВ КАРАВАНСЬКИЙ; співучо-танцювальний ансамбль „СОПІЛКА"; струнний ансамбль УКРАЇНСЬКОГО МУЗИЧНОГО ІНСТИТУТУ під орудою проф. АНАСТАСІЇ ЖИЛАВОЇ та співак баритон ВАСИЛЬ НАЙДАН.**

Год. 9-та веч. — **БАЛЬ** *під зву оркестри* **„Водограй".**

Вступ на бенкет і баль: пожертва на УОК Центр висотою $50.00 від особи, яка враховується на конто членського внеску. Вступ тільки на баль $10.00 від особи.

Зголошення до у сти в посвяченні, бенкеті та балю приймають;

Меланія Сарахман (215) 676-7725, Орися Гевка (215) 277-0492, Віра Андрейчик (215) 539-0638

Кобзарський табір на „Україні"

Кобзарський табір ОДУМ-у в Канаді під патронатом Капелі Бандуристів ім. Т.Шевченка, відбувся на оселі „Україна", коло Лондону, від 2-го до 16-го серпня ц.р.

На двотижневому кобзарському таборі діти гарно їли, кожного дня купалися, грали у м'яча, тричі справляли уродини таборовикам, із печивом і свічками, в охолодженій залі танцювали під музику платівок; деякі ходили до річки рибу і жаби ловити (один конче хотів знайти гадюку для дівчат — не знайшов). Діти мали дві ватри, де співали та всякі штуки й „коники" показували й підсмалювали „маршмеловс".

Поміж всією цією розвагою, таборовики грали на бандурі кожного дня по п'ять годин і співали півтори години денно. До того, під час піднесення і спущення прапорів таборовики співали „Ще не вмерла Україна", „Марш ОДУМ-у" та „Боже великий". Перед їжою читали або в більшості співали „Отче наш", після їжі читали „Подяку Господеві".

На кобзарському таборі ОДУМ-у була дисципліна і порядки. Діти були життєрадісні, цікаві, чемні й слухняні — переважно. За ці два тижні на таборі, поза розвагою і забавою, діти, в більшості, набули знання те, що нормально вдома придбали б за цілий рік навчання.

Ось, для прикладу, кілька уривків з таборової газети, де таборовики описують, що вони думають про кобзарський табір ОДУМ-у в Лондоні. Стефан Фенканин: „Це є найкращий одумівський табір, на якому я будь-коли був. Посилайте своїх дітей сюди..". Світлана Ліщина: „Другий кобзарський табір у Лондоні сподобався мені ще ліпше, ніж перший, бо я навчилася аж 15 нових пісень. Команда була дуже добра." Оксана Родак: „Цього року на кобзарському таборі мені дуже сподобалось — пісні були гарні й цікаві, їжа була смачна і я зустріла багато нових дівчат. На другий рік я знову пляную приїхати." Андрій Мамчич: „Цей табір є найкращий з усіх, що я на них був. Люди є дуже приємні. Мені подобається організація цього табору". Таких листів є багато більше.

На цьому таборі не було обмеження віку, ані не було вимог мінімального знання музики. Приймали заавансованих бандуристів, початківців і тих, що ледве могли тримати бандуру. Таборовики були поділені по здібності по гуртках, з якими віддано працювали іструктори.

До складу команди табору входили: Іван Данильченко, референт кобзарських таборів ОДУМ-у в Канаді та головний організатор; Олексій Пошиваник, комендант табору; Оксана Метулинська, програмовий керівник і заступник коменданта; Анатолій Луценко, бунчужний, та Катя Луценко, бунчужна. Інструкторами були: Євген Цюра, заступник диригента Капелі Бандуристів ім.Т.Шевченка в Дітройті, Михайло Сердюк, член Капелі Бандуристів ім. Т.Шевченка; Оксана Метулинська, керівник ансамблю бандуристів ОДУМ-у „Кобзарі" і школи гри на бандурі в Сейнт Кетеринс; Олексій Пошиваник, керівник юного ансамблю бандуристів ОДУМ-у в Чикаґо, Надя Гаврилюк, заступник керівника „Кобзарі" Сейнт Кетеринс, Леся Прокопець, член того ж ансамблю і Людмила Шанта, член ансамблю бандуристів ОДУМ-у ім. Г.Хоткевича в Торонто.

Ось як Людмила висловилася у таборовій газеті про табір: „Щодо самого порядку дня, мені особливо подобаються хвилини молитви увечорі та вранці та піднесення і спущення прапорів. Хвалю також тих, що так гарно на цю оказію одягаються у вишитому чи одностроях."

Євгена Цюру, хоча може і виглядає він суворим, дітвора любила і прислухалася до нього. А про самих таборовиків Є.Цюра чи не найкраще написав: „Теперішній склад курсу в Лондоні має студентів, що вже стоять на своїх власних ногах, у повному розумінні цього слова. Стоять на власних ногах тому, що вже не тримаються маминої руки або спідниці. Більшість із них уже дмухали на торт з десятьма свічками. Тобто основний склад є віком від 10 років і вище, аж до 16-ти, хоч біля десяти є і менших".

Дивлюся на склад, так би сказати, з мистецького боку. Треба сказати, що більшість студентів є музично обдаровані. Переважно в такому віці діти люблять забави, спорт та купання. Але, на жаль, нашим не було на це багато часу. Учні зайняті майже цілий день: грають на бандурах, співають, слухають лекції початкової теорії та вокалу. Дуже приємно спостерігати, як вони стараються опанувати бандуру. Для багатьох з них це не легко. Навіть тому, що бандури є великі й тяжкі. Тому дехто з менших ледве досягав рукою верхньої струни Не кажу вже про спів. Деякі з студентів ще не перейшли мутації голосу.

Тому до кожного з учнів треба підходити індивідуально. Це, очевидно, падає на інструкторів та, в свою чергу, вимагає додаткового часу та зусилля. На щастя, вони з великою посвятою та справді великим завзяттям і любов'ю виконують свої обов'язки від ранку, коли під промінням сходячого сонця маленькі бандуристи піднімають на щоглі прапори під спів „Марш молоді" та Молитви, аж до вечора. Дивишся, і серце огортає тепло. Тепло, яке випромінює сонце та щирі душі юних бандуристів.

Два тижні пролетіли, немов стріла.Скоро роз'їздимось. Вірю, що усім нам не хочеться розлучатися. Будуть плакати, та понесуть разом з бандурами віру в зустріч у наступних роках .

Кобзарський табір відвідали Петро Гончаренко, адміністратор Капелі Бандуристів ім. Т.Шевченка, та Григорій Китастий, композитор і диригент Капелі та почесний член ОДУМ-у. П. Гончаренко дав лекцію про історію капелі, яка є продовженням першої капелі бандуристів на Україні, зорганізованої 1918 року. Між іншим, із сімнадцяти оригінальних членів капелі, які опинилися поза Україною після Другої світової війни, сьогодні активними в капелі залишилися три члени. Григорій Трохимович Китастий закликав молодих бандуристів приєднатися до великої кобзарської родини та бути носіями української культури та правди про Україну.

Табір закінчився концертом-пописом таборовиків перед батьками та гостями з Лондону. У концерті всі, від наймолодших до найбільш заавансованих, мали нагоду показати новонадбане знання, кожний окремо та гуртом. Вийняткове враження зробили бандуристи, коли всі разом виступали під диригентурою Євгена Цюри. Це ж він із батьківською любов'ю так гарно їх приготував — навіть тих молодих, не зовсім дозрілих тенорів, які співали, як пташенята, у супроводі цілого ансамблю бандур. З огляду на дощ, символічне спущення прапорів на закриття табору відбулося у залі зі співом „Боже великий".

Олексій Пошиваник

Концерт визначних учнів УМІ

У Ню Йорку дня 7-го червня 1981 р. в залі Українського Інституту Америки відбувся концерт визначних учнів Українського Музичного Інституту (УМІ).

На цю музичну імпрезу зійшлося чимало публіки з українських і неукраїнських кіл, зацікавленої музичним доростом, а особливо визначних адептів, тих, що не тільки дістали талант від Бога, але своєю наполегливою працею вийшли понад своїх ровесників.

Вже сама концертова заля Українського Інституту Америки у барокковому стилі із двома концертовими фортепіянами створила відповідну артистичну атмосферу цього вечора.

У вступному слові президент УМІ Таїса Богданська з милою усмішкою і типовою їй привітністю привітала зібраних гостей і подала деякі зміни в програмі — прізвища виконавців, які, на жаль, не могли виступити з причини ґрадуації в школі українознавства.

Програма концерту цікава, стилево у хроматичному порядку зложена, добре збалянсована і не перевантажена.

Концерт розпочала учениця кляси Галі Клим Ія Дац, яка у творах „Місячне сяйво" Дебюссі і „Похід карликів" Ґріґа відповіла вимогам виконуваних творів зі зрозумінням двох різних стилів. Аля Грицак, кляса Р. Венке, виконала „Тему з варіяціями" Данкля і Брамса „Угорський танок ч.5" з музичним відчуттям. У неї гарна техніка і любов до праці. Акомпаньювала Марта Подільчук, кляса Т.Богданської. Романтичний твір „Емпомптю Ес-дур, оп. 90" Шуберта у виконанні Ліди Ваґнер, кляса Т.Богданської, заграно плинно з підкресленням ліричних моментів у середній частині.

Ігор Пономаренко, кляса Р.Венке, виказав мистецький підхід до творів Фармера „Шотлянські дзвони" і Шольца „Угорський танок". Його гру доповнив стилевий акомпаньямент Таїси Богданської. Рута Гупалюк, кляса Галі Клим, зібрала заслужені довготривалі оплески за „Етюд фіс-моль, оп.8 ч.8" Косенка і „Кіт і мишка" Копленда. Її гра привернула до себе загальну увагу. Майже віртуозно звучав у неї „Етюд" Косенка і ґротескно, чарівно „Кіт і мишка" Копленда.

На закінчення першої частини програми Біл Аєрбе, кляса Р.Венке, у своїй грі „Концерт Г-моль" Вівальді і „Син степів" Келера — проявив не тільки вироблену техніку, але передав мистецькі властивості творів. Йому акомпаньювала з незвичайною легкістю, наче віддихала зі солістом, його дуже таланована сестра Марта Аєрбе.

Виконавці першої частини — це учні середніх курсів.

У другій частині концертової програми був виступ учнів вищих курсів. Орест Гарасимчук, кляса Галі Мирошниченко, заграв „Патетичну сонату" Бетговена з динамічною рівновагою правої і лівої руки та виявив дуже добру підготовчу працю до великого клясичного твору.

Граціозна Марта Аєрбе, кляса Лева Стругацького, за прецезійне виконання нелегкого технічного твору Рахманінова „Полішинель" зібрала довготривалі заслужені оплески.

Орест і Арета Гарасимчуки, кляса Галі Мирошниченко, у фортепіяновому дуеті Лякуона „Малягуена" вклали високу наснагу у свою гру.

Врешті Аніта Аєрбе, кляса Р.Венке, при акомпаньяменті своєї сестри Марти дали справжню насолоду слухачам у виконанні Віотті „Концерт Г-дур ч.23" і Крайслера „Любовні страждання".

Безперечно кульмінаційною, і останньою точкою цього вечора був виступ смичкового ансамблю, організатором і диригентом якого був Рафаїл Венке. Цей відомий із своїх власних виступів, завжди усміхнений і у погідному настрою скрипаль віддано працює для УМІ і чудово впливає на своїх учнів, які віддячилися йому своєю грою як у сольових точках , так і в ансамблі.

На цьому вечорі смичковий ансамбль виконав „Малу вечірню симфонію" Моцарта. У своїй грі виявив ансамбль здисциплінованість всієї групи, інтерпретаційну вмілість і елеґантність. Публіка прийняла виконавців так тепло, що треба було повторити ще раз.

Концерт пройшов із великим успіхом. Я особисто була перший раз на такому концерті УМІ і з подивом і признанням слухала сольові та асамблеві твори у виконанні цих молодих артистів, які виявили високий рівень у своїй грі. Одночасно серійну і повну посвяти праці їх висококваліфікованих вчителів - педагогів, які своєю, — не завжди оціненою працею, — вміли розвинути здібності цих талановитих учнів, зацікавити їх як клясичною, так і модерною музикою і передати музичне знання до зрозуміння і опанування творчости світових і українських композиторів. Особливо велике признання УМІ належиться за вщеплення знання і любови до української музики українській молоді, а також вирозумілим батькам. Тож бажаємо щиро УМІ дальших успіхів в такій відповідальній , високомистецькій і важливій праці

Музика є найнеобхіднішою галуззю загальнолюдської культури. Вона ілюструє і допомагає пізнати та зрозуміти характер даного народу.

Дальший музичний розвій талановитих визначних учнів залежить від їх технічної праці, шукання власного „я" у відтворенні композиції, а найважніше — фанатичної любови до музики, що поборює всякі труднощі.

Перед ними велике завдання, бо як майбутні студенти коледжів і високих музичних шкіл, вони популяризуватимуть твори українських композиторів, вкладаючи їх у концертові програми цих шкіл.

Після закінчення цієї дуже вдалої імпрези, відбулося елеґантне і дбайливо підготовлене прийняття, під час якого публіка ділилися своїми враженнями про відбутий концерт.

Паням з Батьківського комітету, що є величезною допомогою і підтримкою УМІ, Оксан і Луцькій, голові, Нагірній і Мачай, належиться щира подяка за їхнє повне посвяти, тепле і щире серце до нашої музичної молоді і за взірцево зорганізоване прийняття.

Мгр Наталія Котович

Відбулися загальні збори Т-ва „Українська гімназія" у Мюнхені

31 липня ц.р. відбулися в Мюнхені п'яті загальні збори Товариства „Українська гімназія", на які прибули члени з европейських та заокеанських країн. У зборах взяли участь учителі й виховники, а також студенти та викладачі зі ЗСА й Голляндії, які якраз в той час були на його Педагогічних Курсах.

Збори відкрив голова Товариства мгр Антін Мельник. Звіти Управи виготовив діловий секретар Петро Мозолюк, а члени Крайових Представництв Т-ва подали додаткові інформації про діяльність у різних країнах. Учасники обмінялися також відомостями про стан нашого шкільництва.

Подані в звітах дані вказують на зріст успіхів у пожвавленій діяльності Т-ва: за минулий діловий рік приєднано біля 120 нових членів. Для популяризації ідеї відновлення української гімназії та зв'язку з членами й громадянством Т-во видає „Інформаційний Листок". На терені Німеччини й поза ним розшукано вже певне число учителів, з яких можна буде створити учительський склад. Заходи щодо відновлення української гімназії підтримує широке громадянство й установи. Конкретним вислідом дискусії було тверде й непохитне стремління членів Т-ва української громади в діяспорі в скорому часі без проволікання відкрити українську гімназію. У висліді збори доручили Управі Т-ва створити умови, щоб в шкільному 1982-83 році розпочати навчання в українській гімназії з кількістю учнів,яка, згідно зі законом, потрібна для створення однієї кляси (12-ої), пристосовуючись до місцевих вимог. Для зреалізування пляну управа має до кінця цього календарного року підшукати кандидатів на учителів і підписати з ними відповідну умову, щоб на визначений час розпочати навчання у відновленій гімназії.

Передумовою відкриття цієї гімназії є не тільки відповідна кількість дітей й учителів. але й матеріяльне забезпечення, яке мали б дати члени Т-ва. Тому звертаємося до українського громадянства сильніше як досі піддержати заходи Т-ва „Українська гімназія".

Українська гімназія з українською мовою навчання прийматиме як хлопців, так і дівчат і діятиме як приватна визнана державою школа. Це означає, що всі свідоцтва цієї гімназії матимуть право прилюдности, а українська матура в країнах поселення буде визнана так,як німецька матура. Щоб осягнути повне визнання школи урядовими чинниками, програма навчання буде достасована до програм німецьких гімназій. Учителів прийматимемо, можливо, з усіх країн, з яких приходитимуть учні. Учительські кваліфікації мають відповідати нормам Баварського міністерства освіти для навчання в гімназіях: закінчені університетські студії та учительський вишкіл, який можна здобути також трирічним навчанням в гімназії.

Школа буде розбудована поступово. Це означає, що в першому році буде створено 1-шу клясу, а щороку добавлятиметься ще одна кляса. Паралельно до цього збільшуватиметься й учительський склад. В першому році на повний час затрудненими будуть дві фахові сили — директор школи та один учитель. Інші будуть затруднені частково. Щороку затруднюватиметься, відповідно до потреби, по одному або більше повноплатних учителів, які будуть винагороджені нарівні з колеґами у німецьких державних школах.

У перших трьох роках навчання відбуватиметься у приміщеннях Українського Вільного Університету, а для предметів фізики, хемії й фізкультури будемо користуватися клясами й кабінетами одної з німецьких шкіл. Навчання має бути безкоштовне. Батьки покриватимуть лише кошти інтернату (240 німецьких марок місячно), подорожі до школи, на вакації й для закупу шкільного приладдя. Шкільні книжки учні мають одержувати безкоштовно.

Здійснюючи рішення п'ятих загальних зборів, переобрана Управа в складі: мгр Антін Мельник, голова; Роман Дражньовський, проф. Григорій Васькович, Богдан Марченко й Богдан Панчук — заступники голови; мгр Володимир Леник, секретар, Віра Дратвінська, фінансовий референт; Маруся Когут, Ліда Деременда й Петро Мозолюк, члени, — звертається до всієї української громади в діяспорі допомогти Т-ву в його заходах до здійснення запляннованої школи.

У справах гімназії треба писати на адресу:

Ukrainska Gymnazia
Isarring II
8000 Munchen 40
Germany